

TAHSİN YÜCEL

HANEY
YAŞAMALI

♥
CAN
ÖYKÜ

3.
BASKI

Tahsin Yücel
HANEY
YAŞAMALI

© Can Sanat Yayınları A.Ş., 1991

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1991

3. basım: Şubat 2016, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-510-265-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789755102658

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

Tahsin Yücel
HANEY
YAŞAMALI

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**TAHSİN YÜCEL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

- AYKIRI ÖYKÜLER / *öykü*
PEYGAMBERİN SON BEŞ GÜNÜ / *roman*
BIYIK SÖYLENCESİ / *roman*
VATANDAŞ / *roman*
BEN VE ÖTEKİ / *öykü*
KOMŞULAR / *öykü*
YALAN / *roman*
KUMRU İLE KUMRU / *roman*
MUTFAK ÇIKMAZI / *roman*
YAPISALCILIK / *deneme*
YAZIN, GENE YAZIN / *deneme*
GÖSTERGELER / *deneme*
GÖKDELEN / *roman*
DİL DEVRİMİ VE SONUÇLARI / *deneme*
GOLYAN DEVRİMİ / *öykü*
YAZIN VE YAŞAM / *deneme*
GÜN NE GÜNÜ? / *deneme*
KİMİM BEN? / *deneme*
KENDİNE DOĞRU YOLCULUK / *eleştiri*

Tahsin Yücel, 1933'te Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve İÜ Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptıktan sonra, 2000 yılında emekli oldu. Yazın araştırmalarına 1969'da yayımladığı *L'Imaginaire de Bernanos* ile başladı. 1973'te *Figures et Messages dans la Comédie Humaine*'i, 1979'da *Anlatı Yerlemleri*'ni, 1982'de *Dil Devrimi ve Sonuçları ve Yapısalcılık*'ı yayımladı. 1976'dan itibaren *Yazın ve Yaşam*, 1982'de *Yazının Sınırları*, 1991'de *Eleştirinin Abecesi*, 1993'te *Tartışmalar*, 1995'te *Yazın, Gene Yazın*, 1997'de *Alıntılar*, 1998'de *Söylemlerin İçinden* (1999 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü), 2000'de *Salaklık Üstüne Deneme*, 2003'te *Yüz ve Söz*, 2006'da *Göstergeler*, 2010'da *Gün Ne Günü?* ve 2011'de *Kimim Ben?* ile deneme ve eleştirilerini okurla buluşturdu. İlk romanı *Mutfak Çıkmazı* 1960'ta yayımlandı. Bunu 1975'te *Vatandaş*, 1992'de *Peygamberin Son Beş Günü* (1993 Orhan Kemal Roman Ödülü), 1995'te *Büyük Söylencesi*, 2002'de *Yalan* (2003 Yunus Nadi ve 2003 Ömer Asım Aksoy roman ödülleri), 2005'te *Kumru ile Kumru*, 2006'da *Gökdelen* (2007 Balkanika Ödülü) ve 2010'da *Sonuncu* izledi. Öykü kitaplarından 1956 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan *Haney Yaşamalı* 1955'te, *Düşlerin Ölümü* 1958'de (1959 TDK Öykü Ödülü), *Ben ve Öteki* 1983'te, *Aykırı Öyküler* 1989'da, *Komşular* 1999'da (1999 Dünya Kitap Yılın Kitabı Ödülü) ve *Golyan Devrimi* 2008'de yayımlandı. Tahsin Yücel'e 1984'te Azra Erhat Çeviri Yazını Üstün Hizmet Ödülü, 1997'de Fransız hükümeti tarafından Palmes Académiques Nişanı Commandeur derecesi verildi.

www.tahsinyucel.com

İÇİNDEKİLER

Öndeyi	9
--------------	---

I

Büyük Sarhoşluk	15
Resim ile Elişi	25
ÜşümeK	33
Eski Öykü	41
Bir Küçük Resim	49
Hayristan'ın Altın Çağı	58
Erdemli Kargalar	68

II

Haney Yaşamalı.....	79
Gene Ağlatmışlar Kara Gözünden.....	84
Kelepçe	92
Dokuz Ay On Gün.....	97
Yastık	102
Yeni Gelin.....	108
Leblebi.....	116
Dolma.....	126

III

Sümüklüböcek	137
Akça Gölge.....	148
Katuşa Masalı.....	154
Sisli Ses	159
Kamyon	165

ÖNDEYİ

Bir yapıtı yayımlamak onu büsbütün elden çıkarmak değildir belki, ama en azından başkalarıyla paylaşmaktır. Bir kez yayımlandıktan sonra, bizim olduğu kadar da okurundur: verilecek her yargıya boyun eğmek zorundadır, her yoruma açıktır. Geçerli ve geçersiz yorumlar vardır kuşkusuz, ama bizim kendi yorumumuz da yorumlar arasında bir yorumdur artık. Bu bakımdan, herhangi bir yapıtı yeniden yayımlarken, geniş düzeltmelere girişerek kimi yerlerini kırıp kimi yerlerini uzatmamız, kimi yerlerinde kurgusal değişiklikler yapmamız bir tür mızıkçılık sayılabilir. Özellikle *Haney Yaşamalı* gibi çok tartışılmış bir gençlik ürününü bunca yıldan sonra yeniden yayımlarken, böyle bir tutum daha da bağışlanmaz bir oyun bozanlık olarak görülebilir.

Haney Yaşamalı'yı okura yeniden sunarken, ona hiç el sürmeden edemedim, ama bu düşüncüyü de gözden uzak tutmadım: içerik ve kurgu bağlamında hiçbir değişiklik yapmamaya özen gösterdim; yaptığım düzeltmeler dilimizin hızlı arılışmasının zorunlu kıldığı birtakım sözcük ve tümce değişikliklerinden öteye geçmedi. Bir de, arada sırada, yineleme niteliğindeki sözcük ya da tümceleri karaladım.

Bütün bunlar hemen her yazarın göze aldığı, oku-

run da genellikle hoş gördüğü şeyler. Ama ben, bir başka düzlemde, oldukça önemli bir değişiklik daha yaptım: *Haney Yaşamalı*'nın ilk basımını oluşturan dokuz öyküyü (“Sümüklüböcek”, “Bir Küçük Resim”, “Katusa Masalı”, “Haney Yaşamalı”, “Resim ile Elişi”, “Dokuz Ay On Gün”, “Kelepçe”, “Eski Öykü”, “Büyük Sarhoşluk”), on bir öyküden oluşan *Düşlerin Ölümü*'nün sekiz öyküsü (“Gene Ağlatmışlar Kara Gözünden”, “Yastık”, “Yeni Gelin”, “Sisli Ses”, “Kamyon”, “Akça Gölge”, “Hayristan'ın Altın Çağı”, “Üşümek”) ve hiçbir kitabıma girmemiş olan “Leblebi” adlı öykümle harman ettim.

Önemli bir ödül de kazanmış bir kitabın bir bölümünü atıp bir bölümünü bir başka kitaba katarak bir bakıma onu “yürürlükten kaldırmak” ne ölçüde doğrudur? Tartışılacak bir konu. Şu var ki, en az yirmi yıllık bir uzaklıktan bakılınca, her iki kitabın da genellikle aynı yönelişleri, aynı arayışları yansıttığı, benzer zayıflıkları içerdiği, iki ayrı kitap biçiminde yayımlanmalarının biraz sabırsızlıktan, biraz da 1950-1960 döneminin yayıncılık koşullarından kaynaklandığı kolaylıkla anlaşılıyor. Öyle sanıyorum ki *Haney Yaşamalı* bu biçimiyle daha bir bütünlük kazandı. Eski öykülerimi yeniden yayımlamam için nicedir beni sıkıştırıp duran dost ve okurların istekleri de kısa yoldan gerçekleşmiş oldu böylece.

*

Yukarıdaki satırları 1981 yılında, *Haney Yaşamalı*'yı yeniden yayımlarken yazmıştım. Birkaç küçük düzeltme bir yana, 1981 baskısına bağlı kaldığıma göre, bu satırlara ekleyecek fazla bir sözüm olamazdı. *Haney Yaşamalı*'nın ilk basımı 1955, *Düşlerin Ölümü*'nün ilk basımıysa 1958 yılında yapılmıştı; yaşını başını almış bir insan olarak bu gençlik öyküleri konu-

sunda ne söyleyebilirdim? Ancak, kitabımı dokuz yıldan sonra yeniden ele alınca, kendi öykülerimi değil de bir öğrencimin öykülerini okuyormuşum gibi bir duygu uyandı içimde, okumamın ilk dakikasından son dakikasına kadar da değişmedi. Bu gençlik öykülerini beğenmediğim, küçük gördüğüm için mi? Hayır, bir yerde çok doğal olmakla birlikte, böyle bir duyguya kapılmadım; tam tersine, her biri kendi başına ele alınca, bu öykülerin birçoğu, örneğin bir “Yeni Gelin”, bir “Leblebi”, bir “Resim ile Elişi”, bir “Büyük Sarhoşluk”, tam anlatımını, tam kurgusunu bulmuş gibi geldi bana, hiçbirine dudak bükmedim. Ama bu kurgu benim kurgum, bu anlatım benim anlatımım, bu duyarlık benim duyarlığım değildi sanki; bugün yazdıklarım bu öyküler arasındaki uzaklık düşündüğümünden çok daha fazlaydı.

Sevinmek mi, yoksa üzülme mi gerekirdi buna? Doğrusunu söylemek gerekirse, kesin bir karar veremedim. Böyle bir sorunun yanıtı ister istemez bir değer yargısı içereceğine göre, karar vermek bana düşmezdi. Ancak bu konu biri olumlu, biri olumsuz, ama sonuçta aynı kapıya çıkan iki yargıyı bir kez daha anımsattı bana. Olumlu yargı Ataç'ındı: Ataç, *Günce*'sinde, Sait Faik Armağanı'nın *Haney Yaşamalı*'ya verildiğini bildirdikten sonra, “Haney Yaşamalı'da çok güzel öyküler var, dilini de pek beğendim. Bay Tahsin Yücel Uçan Daireler'den beri çok ilerledi, daha da ilerleyeceğini umuyorum”, diye yazıyordu. Olumsuz yargıya gelince, 1959 Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'nün *Düşlerin Ölümü*'ne verilmesi dolayısıyla *Dünya* gazetesinin ikinci sayfasında yayımlanan çok sert bir yazının son tümcesiydi: yazar, yanılmıyorsam Rauf Mutluay, kitabı yerden yere vurduktan sonra, Türk Dil Kurumu ödülünü anıştırarak, “Tahsin Yücel öyle şanslı ki, günün birinde iyi bir öykücü bile olabilir”, gibi bir şey söylüyordu.

O gün bu gün, öykülerim çok değişti, ama, korkarım, ne Ataç'ın umudunu gerçekleştirebildim, ne *Dünya* yazarının önbilisini. *Haney Yaşamalı*'dan fazla uzaklaştım da ondan mı acaba?

T.Y.
1991

I

BÜYÜK SARHOŞLUK

Mümtaz Zeytinoğlu'na

Sarhoş olacak adam değildi o, dudağına içki değmiş adam değildi. O defter sarhoş etti onu, o defter döndürdü başını. Eğilip alır almaz, “Bak, ne göstereceğim sana!” dercesine açılıverdi avcunda, gözlerinin önüne bir küçücük görünüm serdi, renkli kalemlerle çizilmiş, beylik mi beylik bir görünüm. Açık mavi bir gökyüzüne doğru mor dağlar yükseliyordu. Mor dağların eteğinde, çatısı kırmızı kiremitli bir ev vardı, duvarlarına sarmaşıklar tırmanmıştı, bacasından döne döne bir mavi duman yükseliyordu. Çevresine yeşil ağaçlar serpilmişti. Yeşil ağaçların arasında bir incecik yol kıvrılıyordu. İncecik yolun biraz ötesinden bir dere geçiyordu. Derede yeşil başlı ördekler yüzüyordu. Mor dağların ardında güneş ya doğuyor, ya batıyordu. Güneşe doğru akli karalı bir kuş uçmaktaydı. Yüreğine bacasından döne döne dumanlar yükselen sarmaşıklı evin sıcaklığı mı doldu, nedir, duruverdi olduğu yerde, resimden gözlerini ayıramadı. Ilık ılık bir şeyler köpürüyordu içinde. Bakmaya doyamıyordu bir türlü, mor dağlarda açan yaban çiçeklerinin kokusunu duyar gibi oluyor, her şeyi unutuyordu. Baktıkça başı dönüyor, resimle bir oluyordu. İlk sarhoşluk o zaman başladı.

Birden çığlık çığlığa bir otomobil durdu önünde.

Yerinden sıçradı. Gelip geçen insanlar, otomobiller, tramvaylar gördü. Duran otomobilin penceresinden sarı bıyıklı bir parlak baş çıktı, “Deve!” diye bağırdı, “Yolun ortasında durulur mu böyle?” Sonra gene çığlık çığığğa kalktı araba. Tümüyle gözden silininceye kadar arkasından baktı. “Damasız fırlaması”, dedi dişlerinin arasından, “damasızların şoförleri hep böyle olur: it gibi kaparlar adamı”. Gene deftere çevirdi gözlerini. Avcunun içinde bükülmüştü, bu kez kendiliğinden açılmadı. Kırmızı kaplı bir defterdi. Üst yanında bir bankanın iki harflik adı, alt yanında bir tarih yazılıydı. Gözleri tarihin üstünde durdu, kapandı. “Elli dörtten elli çıktı, dört kaldı”, dedi, “tam dört yıllık”. Dört yılda hiç eskimemişti, yaldızı parıl parıldı hâlâ. “Zavallı çocuk”, diye söylendi. Hiç kuşkusuz, bir öğrenci yitirmişti defteri. Gelip arar mıydı acaba? Aranmayacak defter değildi, arardı. Gittiği yollardan koşa koşa geri dönerdi. Hemen yanına yaklaşır, “Kırmızı kaplı bir cep defteri gördün mü, hemşerim?” diye sorardı. Ne derdi o zaman? İçi burkuldu. Avcunda defteri bütün gücüyle sıktı. Pek de istemiyordu çocuğun dönmesini.

Avcunu yavaşça, içindekini kaçırmaktan korkar gibi açtı. Defterin kırmızı kabına dikti gözlerini. Yepyeni bir oyuncağa bakan küçücük bir çocuk gibiydi. Elleri titriyordu. Sayfaları çevirmeye başladı. Bu kez de dik bir okullu yazısıyla çiziktirilmiş satırlar çekti dikkatini. Sökmeye çalıştı. Çocuk her gün bir iki satır karalamıştı. Nerdeyse birbirinin aynıydı bütün yazdıkları: hepsi de havayla dersler üstüneydi: “Bugün hiç derse kalkmadım. Hava güzel”. – “Hava gene kötü. Notlar gene kesat. Yazılı berbat”. Defterde satırlar birbirine girdi, okuyamaz oldu. “Zavallı çocuk, zavallı çocuk”, diye söylendi, “tembelmiş, ama iyi çocukmuş”. Gözlerini ovuşturdu, çevresine baktı. İnsanlar, arabalar geçiyordu, ama hepsi de bir sisin ardında, bir başka dünyada gibiydi. Yeni bir sarhoşlukla dönüyordu başı, içinde ad verilmez duygu-

lar köpürüyordu. Resmi bulmuştu, gene öyle içer gibi bakıyordu, ama şimdi gördükleri başka şeylerdi: kara önlüklü çocuklar koşuyordu şimdi önünde, değişmez bir noktanın çevresinde dönüp duruyorlardı.

Birden kafasında bir şimşek çaktı. Titreyen ellerle ceplerini karıştırmaya başladı. En sonunda bir küçük kalem çıkardı birinden. Uzun uzun baktı. Sonra çevresine bir göz gezdirdi. Kaldırımın sonunda basamaklar vardı. İlk basamağa çöktü. Küreğini, süpürgesini yanına uzattı. Kalem ucunu ağzına götürüp tükürükledi. Resmin yanındaki sayfaya bütün gücüyle bir çizgi çekti. Kâğıt yırtıldı. Koparıp attı. Kalemni yeniden tükürükledi. Dört yanını sarmaşıklar sarmış bir küçük ev çizdi. Bacasından bir ince duman yükseltti. Göge doğru bir kuş uçurdu. Beğenmedi, “Olmadı”, diye söylendi. Kolları yanına düştü. Başını kaldırdı. İrkiliverdi birden: karşiki caminin minaresine bulutlar takılmıştı. Öyle hoştu ki! Gözleri yavaş yavaş aşağıya doğru indi. Şimdi bütünüyle görebiliyordu camiyi. Deftere bakarken duyduğu o garipsi duygu köpürüyordu gene içinde. Bu kez daha da güçlüydü. Önünde camiden başka her şey dönüyor, döndükçe belirsizleşiyor, silinip gidiyordu. Yüreği duruverecekti nerdeyse. Artık sarhoşluk sözcüğü anlatamazdı bu durumu, bu sarhoşluk başka sarhoşluktu. “Ne güzel!” dedi içinden. “Resim gibi!” Ağzı şaşkınlıkla açılmıştı. Burada bir cami olduğunu bilirdi, ama böylesine güzel olduğunu bilmezdi, gözü yerdeki çöplerde olduğundan, çoğunlukla pek bakmazdı çevresine. Ama bugün bir başkalık vardı onda, kırmızı kaplı defter içini altüst etmişti. Şimdi büsbütün başkalaşıyordu.

Bir camiye, bir deftere, bir kaleme baktı, sonra, coşkuyla, ellerini camiye doğru uzattı: koca bir yapı değil de kucaklanıp okşanacak, öpülecek bir şeydi sanki. Derin derin soluk aldı. “Yapacağım senin resmini, cami!” dedi bir çocuk sevinciyle, “Hem nasıl olacak,

göreceksin!” Kalemını gene tükürükledi, camiye dikkatle baktı. Birden içi cız ediverdi: cami öylesine güzeldi ki! Caminin resmini cami kadar güzel yapabilir miydi? Kolay değildi. Ama çabuk yendi korkuyu: “Elbette!” dedi kendi kendine. “Onu da bir insan yapmamış mı? O da insan elinden çıkmamış mı?” Alnında boncuk boncuk terler vardı, sildi. “Ama o eller başka ellermiş”, diye düşündü, “öpülecek ellermiş”. Kendi ellerine baktı. Parmakları incecikti, damarları mor mor kabarmıştı; avuçlarının içi nasır tutmuştu, yarık yarıktı. Omuz silkti. “Güzel ellerdi onunkiler, öpülecek ellerdi, ama ağzı gözü beş değildi herhalde! Hadi bismillah!” dedi. Kalemını yeniden tükürükledi. Başladı başlayacaktı ki, bir el dokundu omzuna.

Başını kaldırıncı, neye uğradığını bilemedi. Çöpçübaşıydı omzuna dokunan. Elleri kendiliğinden cebine gitti, kalemi, defteri sakladı. Ama öyle korkulacak bir şey yoktu: çöpçübaşı dost dost gülümsüyordu; kötülük gelmezdi böylelerinden.

“Ne haber?” dedi çöpçübaşı.

“Sağlığın, çavuş.”

“Yoruldu mu?”

“Yorulmadım. Ne var yorulacak?”

“Laf mı seninki de?” diye güldü çöpçübaşı. “Yorulmak ayıp mı bre? Yorulmasın oturur muydu?”

Yanına çöktü, omzunu okşadı.

“Yorulmak ayıp değil”, dedi. “Herkes yorulur bu dünyada, insan olan herkes. Büyük adamlar bile, İsmet Paşa bile.”

Dinlemiyordu, dinleyemiyordu, “Haklısın”, der gibilerden başını sallıyordu yalnızca. Gözleri hep camideydi. Resme nerden başlayacağını düşünüyordu. Çöpçübaşı bir yumruk indirdi sırtına.

“Şuna bak, hemşerim!” dedi. “Bak da karı görsün gözün! Benim böyle bir avradım olsun, başka bir şey istemem. İşimi bile alsınlar elimden isterlerse. Böyle

bir karının koynunda acıklmaz ki.”

Başını çevirip bakmadı bile. Çöpçübaşı ağzını şapırdada şapırdada sürdürdü konuşmasını:

“Atacaksın yatağın üstüne, sen de yanına uzanacaksın, burnunu memenin dibine gömeceksin, koklayacaksın. Fazlasında gözüm yok benim. Yok ya bunu da az sanma! Hani kupkuru bir yazıda tek başına yürür durursun, bacakların tutmaz olur, güneş tependedir, imanını gevretir. Dudakların kurur, çatlar. Bir yudum su bulamazsın. Sonra bir pınar çıkarır önüne. Verirsin ağzını oluğa, lık, lık, lık... Tıpkı öyle işte. Öyle susadım ki, hemşerim! Güzel karıydı kaltak.”

O, sayıklar gibi, “Cami güzel”, diye mırıldandı.

“Çüş!” diye atıldı çöpçübaşı. “Laf mı seninki de? Kadın başka, cami başka. Müslümanlığın bu kadardı da...”

“Müslümanlıktan değil: cami güzel diyorum ben, şu cami!”

Çöpçübaşı ayağa kalktı.

“Bugün sende bir hal var”, dedi. “Hadi, davran, her yer pislik içinde. Süpür biraz. Biraz sonra gene gelip bakacağız! Hadi eyvallah!”

Kalktı. Süpürgeye, küreğe nefretle baktı. Yerdeki çöplere nefretle baktı. Süpürgeyi gelişigüzel sallamaya başladı. Ama akli fikri camideydi. Başını kaldırıp uzun uzun bakıyordu ikide bir. Camiden uzaklaşamıyordu. Daha öteye gitmiyordu bir türlü ayakları. En sonunda dayanamadı: küreği de, süpürgeyi de fırlatıp attı. Sırtı kambur, suratı buruş buruş bir adam yaklaştı yanına, “Yoruldun galiba, evlat, haklısın, kolay değil”, dedi. Yanıt vermedi. Hem ne diyebilirdi ki? Eğildi, süpürgeyle küreği aldı. Sonra gene camiye çevirdi gözlerini, çok güzel bir kadına bakar gibi, istekle, özlemle, tutkuyla baktı, başı döndü. Eli kendiliğinden cebine gitti, kalemi tutup sıktı. Sonra bıraktı. Eliyle havada bir kubbe çizdi. Sonra duvarları indirdi. Pencereleeri yer-

leştirdi. Minareye bir bulut doladı. Arkada denizi dalgalandı. Martıları uçurdu. “Yapacağım senin resmini, cami!” dedi dişlerinin arasından.

Basamağa çökeceği sırada çöpçübaşı gözlerinin önüne geldi. İrkildi. Yeniden doğruldu. “Hükümet adama güven olmaz”, diye mırıldandı, “sağı solu belli olmaz heriflerin”. İçini çekti. Dokunsan ağlayacaktı. Öylesine derin bir keder çökmüştü içine. Gene süpürgeye davrandı. Gözleri yerdeydi. Camiye bakmak istemiyordu artık, korkuyordu. Ama ister baksın, ister bakmasın, cami hep beyninin içindeydi. En sonunda dayanamadı, ilk oturduğu yere gidip basamağa çöktü. Çöpçübaşı nerdeyse dönerdi, ama bugün iyi günündeydi, belki de kızmazdı yaptığına. Defterini, kalemını çıkardı. Bir bulunmaz dosta, bir candan sevgiliye bakar gibi baktı camiye. “Yapacağım, cami”, dedi gene, “yapacağım!” Bu kez gözlerinin içi gülüyordu: resmini yapıp cebine koyduğu zaman camiye cebine koyacaktı sanki, cami kendisinin olacaktı. Tertemiz bir sayfa buldu. “Bismillah”, dedi. Kalemı ağzına götürürken, önüne bir gölge düştü. Önce aldırmadı, ama başını kaldırıp da camiye göremeyince kan beynine sıçradı. Önüne bir çocuk dikilmiş, alaylı alaylı alaylı sırtıyordu.

“Çekil önümden, hemşerim, göremiyorum!” dedi.

Çocuk aldırmadı, güldü yalnızca.

“Çekil, oğlum! Çekil dedik sana!” diye haykırdı.

Oğlan gene kımıldamayınca, süpürgeyi kapmasıyla yerinden fırlaması bir oldu. Çocuk ancak o zaman yağladı tabanları.

Yeniden oturduğu zaman burnundan soluyordu, gene de yaşamının en güzel dakikasını yaşamaktaydı: öfkeyi de, kuşkuyu da kovmuştu çocukla birlikte: yapacaktı bu caminin resmini. Yapıyordu da, ilk çizgi tam istediği gibiydi işte. Ne var ki, ikinci çizgiyi çekmek üzere camiye bakarken çöpçübaşını gördü: karşı kaldırımdan kendisine doğru gelmekteydi. Kolları kas-

katı kesildi. Gene de çekti çizgisini. Beğendi.

“Ne oldu gene?” dedi çöpçübaşı. “Gene çökmüşsün, bakıyorum. Dedim ya, bir hal var bugün sende. Bir şeycik yapmadın. Devlet baba beleş ekmek yedirmez adama. Elinde bir defter, bir kalem! Yol mühendisi misin, bre feleksiz!”

Çöpçübaşı gözlerinin içine baktı. Söyledikleri hoş şeyler değildi, ama sesi yumuşak çıkıyordu, bir dost sesiydi kuşkusuz. Bilirdi, iyi adamdı çavuş: sağı solu belli olmazdı ya kötülüğü de dokunmazdı. Gülümsedi.

“Gel, otur hele, terlemişsin”, dedi.

Çöpçübaşı ayağını yere vurdu birden.

“Beni de suçuna ortak mı edeceksin?” diye gürlledi.

“Yok”, dedi, “öyle bir niyetim yok, oturmana bak.”

Çöpçübaşı bu sözü beklermiş gibi yumuşayıverdi gene.

“Hadi “öyle olsun”, deyip oturdu.

Çöpçübaşına böyle çekinmeden oturmasını söylemesine, onun da oturmaya razı oluşuna şaştı. Eskiden böyle değildi. Nasıl göze almıştı? Sonra koltukları kabardı. “Ama öyle iki çizgi çektim ki”, diye düşündü, “mühendis haltetmiş!”

“Şu camiyi görüyor musun, çavuş?” dedi. “Güzel cami, değil mi?”

“Ne yapalım güzelse, bize ne?”

“Çavuş, bak, ne söyleyeceğim: iznin olursa resmini yapacağım bu caminin.”

Çavuş kahkahayı koyverdi.

“Sen oynatmışsın, hemşerim!” dedi. “Oynatmışsın sen! Öğrenci misin? Çöpçüsün. Yaşını başını almış bir adamsın. Senin işin sokakları süpürmek. Bak, ortalık pislik içinde. Hadi, durma, şuraları al biraz. Hiç güleceğim yoktu vallahi!”

“Gülme öyle, çavuş”, diye inledi, “öne var bunda gülecek? Yalnız öğrenciler mi resim yapar? Sonra ben de...”

TAHSİN YÜCEL

HANEY YAŞAMALI

ÖYKÜ

Edebiyatımızın yaşayan en büyük ustalarından **Tahsin Yücel**, 1955'te yayınladığı *Haney Yaşamalı* ile Sait Faik Hikâye Armağanı'na, 1958'de yayınladığı *Düşlerin Ölümü* ile de Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'ne değer görülmüştü. Yücel, zamanında geniş yankı uyandıran bu gençlik çağı kitaplarının ardından, göstergebilim ve edebiyat üstüne çok önemli yapıtların yanında hem eleştirmenlerin hem de okurların büyük ilgiyle karşıladıkları romanlar, öykü kitapları da armağan etti edebiyatımıza.

Son yıllarda *Yalan*, *Mutfak Çıkmazı*, *Kumru ile Kumru*, *Gök-delen*, *Golyan Devrimi* gibi öykü kitapları ve romanlarıyla saygın çizgisini sürdüren Yücel, *Haney Yaşamalı* ve *Düşlerin Ölümü* adlı kitaplarını yeni bir yaklaşımla harman etti ve ortaya elinizdeki kitap çıktı. *Haney Yaşamalı* adını taşıyan bu kitaptaki öyküler, seçkin bir edebiyatçının ustalığa giden yoldaki gençlik ürünlerini sunuyor okurlara.

KAPAK RESİMİ: VASİLKİ VARYAKI

ISBN 978-975-510-265-8

9 789755 102658

<http://www.can yayinlari.com>